VERKENNEN VAN VOLKSBUURTEN – ZAANDAM
Beginpunt: Bushalte Dodonaeusstraat Zaandam
Eindpunt: Station Koog aan de Zaan
Lengte: 15 kilometer
Website: KLIK HIER
Openbaar vervoer: Bushalte Dodonaeusstraat Zaandam en station Koog aan de Zaan
De route is in te delen in twee stukken van ongeveer 7,5 kilometer. Neem hiervoor bij Vermiljoenstraat bus 394 richting beginpunt Dodonaeusstraat of via station Zaandam Centraal naar station Koog aan de Zaan.

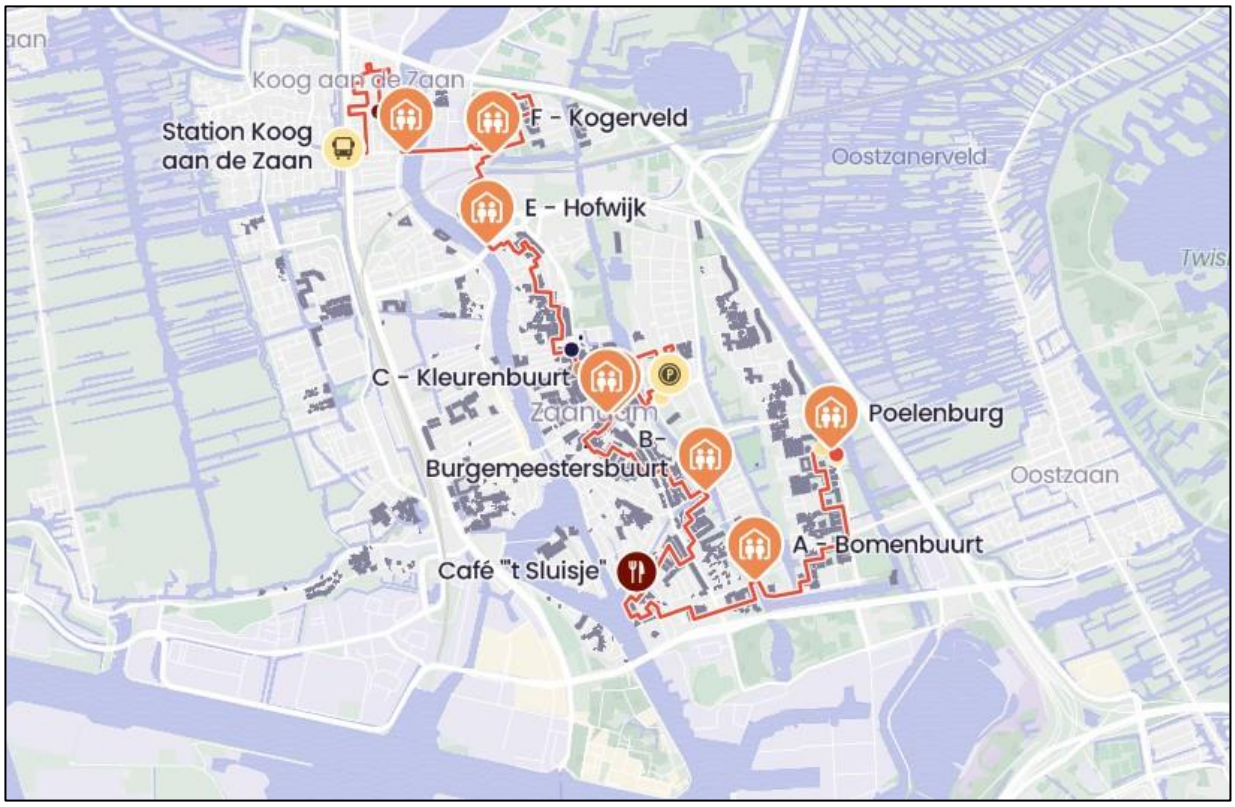
Zaanstad telt momenteel zo'n 75.000 woningen voor de ongeveer 165.000 inwoners. De corporaties verhuren één op elke drie woningen. De kern Zaandam huisvest ongeveer de helft van de inwoners van de gemeente. In de 17e eeuw ontwikkelde de Zaanstreek zich spectaculair. Het stond bekend als het oudste industriegebied van ons land. Rond 1725 ongeveer 730 windmolens voor houtbewerking, olie- en papierproductie. Woonomstandigheden waren rond 1900 erbarmelijk. Daarom was het niet meer dan logisch dat de sociale woningbouw vanaf de Woningwet van 1901 een grote rol speelde. Met in de beginjaren veel kift tussen de verschillende woningbouwverenigingen, die alleen voor hun eigen achterban met specifieke levensovertuiging opkwamen. Heden ten dage een gemêleerde stad. Vaak rommelig, weinig hoogwaardig groen en teveel zwerfvuil. Maar ook de nodige juweeltjes van sociale woningbouw!

Verkennen van volksbuurten – Zaandam
3 mei 2026

Verkennen van volksbuurten – Zaandam
3 mei 2026

Overzichtskaart

Verkennen van volksbuurten – Zaandam
3 mei 2026

Algemeen

De lijnwandeling voert vanuit het zuidoosten van Zaandam naar het noordwesten. Daarbij helpt de S155, die van zuid naar noord het wandelgebied doorsnijdt, prima bij het oriënteren. De start is bij de bushalte aan de Poelenburg ter hoogte van de Dononaeusstraat. De wijk Poelenburg (A) heeft alle kenmerken van woningbouw uit de jaren ’60 van de vorige eeuw. Gestapelde woningbouw aan de oostrand en eengezinswoningen in strokenverkaveling aan de binnenzijde. In westelijke richting bereikt de volksbuurtverkenner de Bomenbuurt (B). Op het westelijke puntje aan de Zaan een schiereilandje met vervangende nieuwbouw van begin deze eeuw. Met de uitstraling van een klassiek tuindorp.

Vervolgens in noordelijke richting naar de Burgemeestersbuurt (C). De P.L. Tak- en Klaas Katerstraat zijn fraaie voorbeelden van sociale woningbouw uit de beginjaren. Hierna bereikt de volksbuurtverkenner via de Anton de Kombrug over de Gouw de Kleurenbuurt (D). Enerzijds hogere galerijflats en anderzijds kleine appartementen in een uitgerekt woongebouw in twee lagen.

Weer over de Gouw in westelijke richting naar de Rosmolenbuurt (E). Hier een tweetal juweeltjes van sociale woningbouw uit het interbellum. De katholieke woningbouwvereniging verhuurde de fraaie woningen aan de Belgischestraat aan geloofsgenoten. De socialistische woningbouwvereniging verhuurde arbeiderspaleisjes aan het Albert Hahn- en Adriana van Scheltemaplantsoen aan de ‘rode’ leden.

Verder in noordelijke richting via de Hofwijk (F) naar het Kogerveld (G) in het noordoosten. Het prototype van een wijk uit de wederopbouwperiode. Tenslotte via de Willem Alexanderbrug over de Zaan naar de laatste wijk in het noordwesten: Oud Koog (H). Ook hier veel vooroorlogse sociale woningbouw. Renovatie moet het karakter herstellen dat bij eerdere liefdeloze ingrepen flink aangetast is. Tenslotte bereikt de volksbuurtverkenner in het westen het eindpunt: station Koog aan de Zaan.

Verkennen van volksbuurten – Zaandam
3 mei 2026

Overzicht volksbuurten

A – Poelenburg
Het gebied is vernoemd de zaagmolen 'De Poelenburg' uit 1731, die bij de bouw van de wijk in 1964 compleet verplaatst werd naar de Zaanse Schans. De wijk bestaat voor het merendeel uit sociale woningbouw. Passend binnen de principes van de wederopbouwperiode van de jaren '60 van de vorige eeuw. Zichzelf herhalende stempels met steeds hetzelfde samenstel van woonblokken. Aan de oostzijde vooral de gestapelde woningen. Helaas veel zwerfvuil rondom de gemeenschappelijke afvalcontainers. Daarnaast eengezinswoningen in strokenverkaveling, waardoor achtertuinen grenzen aan voorgevels met daartussen een strook gemeenschappelijke groen. De totale groenstructuur wekt een onverzorgde en rommelige indruk. Herstructurering is volop gaande. De woningcorporaties zijn zichtbaar aanwezig in het gebied en spannen zich optimaal in om de leefbaarheid te borgen.

B – Bomenbuurt
De Bomenbuurt bevat zeer gemêleerde woningbouw. Zowel vooroorlogse woningen als woningbouw uit de wederopbouwperiode. Maar evengoed de nodige woningbouw uit de afgelopen decennia. Opmerkelijk is het tuindorpje in het westen van de Bomenbuurt. Dit schiereilandje –De Uithoek– rondom de Esdoorn- en Lindenlaan dateert oorspronkelijk uit de jaren '50 van de vorige eeuw. Begin deze eeuw compleet vervangen door vooral eengezinswoningen met de uitstraling van een tuindorp. Let op de helderrode dakpannen die regelmatig doorlopen in gevels tot een brede bakgoot op amper één meter boven maaiveld. Teksten in metalen platen op de trottoirs verwijzen naar het gezellige straatleven uit de jaren '50 en daarmee de emotie rondom de sloop en vervanging. De Zaan begrenst de wijk aan de westzijde. En dat levert een prachtig uitzicht op.

C – Burgemeestersbuurt
De Burgemeestersbuurt kent veel gezichten. Woongebieden uit alle perioden vanaf ongeveer 1900. De bekende architect Granpré Molière stond mede aan de wieg van de structuur, waarbij zijn voorkeur voor de tuindorpgedachte duidelijk naar voren komt. De P.L. Tak- en Klaas Katerstraat zijn fraaie voorbeelden van sociale woningbouw uit de beginjaren. Op sommige plaatsen een fraaie boog in de gevel met daarachter de verdiept gesitueerde voordeuren omgeven door geel metselwerk. De driehoekige wc-raampjes volgen de boog. Op andere plaatsen een houten portaal met houtsnijwerk in de gevel met daarachter de verdiept gelegen voordeuren. Het Talmaplein verbindt beide straten. Een Kaukasische Vleugelnoot midden op het pleintje vormt vanaf het begin het kloppende groene hart van het buurtje. Rondom de straatnamen woedde een heftige strijd tussen de rode socialistische en blauwe christelijke woningbouwverenigingen. Via mediation zijn de beide straatnamen gekozen en is die ruzie beslecht.

D – Kleurenbuurt
De Kleurenbuurt is rond 1970 gebouwd en weerspiegelt de visie op wonen uit die tijd. Hoge recent gerenoveerde galerijflats met namen als Pannerood, Bergblauw, Vermiljoen en Indigo. Garageboxen waar sommige eigenaren zelf een verdieping aan toegevoegd hebben. Door het vele zwerfvuil en de anonieme inrichting van het vele groen wekt de woonomgeving een onverschillige indruk. Het roept de vraag op of renovatie van woongebouwen zonder het gelijktijdig aanpakken van woonomgeving en sociale vraagstukken een verstandige keuze is. Daarnaast een zeer uitgestrekt woongebouw in twee lagen aan de Tjotterlaan met kleine appartementen, die een grote groenzone begrenzen aan de voorzijde. Met midden op die groenzone in het zicht van alle woningen een voormalige noodschool, die alle contact met de omgeving mist. Aan de achterzijde grenzen de tuintjes van de benedenwoningen aan het openbare grasveld, wat een rommelige indruk geeft.

E – Rosmolenbuurt
De wijk is vernoemd naar de in 1729 gebouwde poeder-, snuif- en verfmolen ‘De Rosmolen’. De levendige en gemêleerde wijk ontstond grotendeels aan het begin van de vorige eeuw. Speciale aandacht voor de sociale woningbouw aan de Belgischestraat. Destijds gebouwd door woningbouwvereniging Leo XIII. Vernoemd naar de paus van 1878 tot 1903. Uiteraard katholiek. Naast iedere voordeur een ander dier: van de ‘koe’ tot aan de ‘musch’. Zeker zo fraai is de woningbouw aan het Albert Hahn- en Adriana van Scheltemaplantsoen. Vernoemd naar respectievelijk een socialistische tekenaar en dichter. Dus uit het rode kamp. De architecten waren Gulden en Geldmaker. Ga in gedachten terug naar de beginjaren van het woongebied voor de 2e Wereldoorlog. Visualiseer in zwartwit dat de auto’s er niet staan en dat veel heel veel spelende kinderen in de groene middenstrook spelen.

F – Hofwijk
De sociale woningbouw dateert vooral van kort na de 2e Wereldoorlog. Aan de randen van de wijk meestal portieketagewoningen met kleuraccenten in rood, geel en blauw bij de portieken. Aan de binnenzijde van de Hofwijk overheersen eengezinswoningen en beneden- en bovenwoningen. Bewoners worden betrokken bij de toekomstplannen voor de wijk. Renovatie en plannen voor grootschalige herstructurering zijn volop gaande. Hierbij wordt ook op verdichting ingezet. De woonomgeving maakt vooralsnog een rommelige en verlopen indruk. Het zwerfvuil dringt door tot op de speelplekken. Blijkbaar maken de dreigementen met boetes bij de afvalplaatsen weinig indruk. Bij de eengezinswoningen in strokenverkaveling ontstaan onhandige confrontaties tussen achtertuinen, openbaar groen en vervolgens weer voorkanten van het volgende blok eengezinswoningen.

G – Kogerveld
De Boerenjonkerbuurt in het westen is vernoemd naar de historische molen ‘Boere Jonker’. Hier worden de vooroorlogse sociale woningen ingrijpend aangepakt en daarnaast is sprake van veel nieuwbouw op vrijgevallen bedrijfslocaties. Het gebied is een grote bouwput. De sociale woningbouw aan de oostzijde dateert van de periode kort na de 2e Wereldoorlog. Zogenaamde stempels met zich een aantal keren herhalende patronen met dezelfde bouwblokken. Opvallend bij gestapelde woningbouw -net als elders in Zaandam- is het veel voorkomende gebruik van hellingbanen in plaats van trappenhuizen. Bedoeld om de toegankelijkheid te verbeteren bij gestapelde woningbouw zonder lift. In de gestapelde woningbouw nabij het station Kogerveld goed in de kopgevels herkenbaar. De kleur geel vormt de rode draad van de sociale woningbouw in het gebied. Op sommige plaatsen vormt de groenstructuur een krachtige verrijking van de woonomgeving. Op te veel andere plaatsen is het groen schraal en onsamenhangend.

H – Oud Koog
Oud Koog is het oudere, historische deel van Koog aan de Zaan. Een voormalige gemeente, die vanaf 1974 deel uitmaakt van de gemeente Zaanstad. Een ‘koog’ is een ingedijkt stuk land, dat tegen het water aan gelegen is. Woningcorporaties droegen bij aan de woningbouw vanaf het begin van de vorige eeuw. Voor iedere levensovertuiging een eigen vereniging. En allemaal bouwden zij in het begin van de 20e eeuw voor eigen leden in Oud Koog. In de jaren ’80 is bij veel renovaties de ziel van deze tuindorpwoningen aangetast door lelijke en slordig gemonteerde kunststof kozijnen, bekledingen en betonpannen. Kostbare renovaties op hoog niveau moeten dit herstellen. Let op de bijzonder afsluiting van de wijk aan de noordzijde. Een trio typische galerijflats uit de jaren ’50. Met hellingbanen in plaats van trappenhuizen. Zodat gestapeld wonen ook zonder een lift geen toegankelijkheidsproblemen oproept.